

כל המנחות באות מצה פרק חמישי מנחות נד.

עין משפט
נר מצוה

א מ"י מ"טו מלכות
המכות הלכה ד'
ה ב מ"י מ"טו מלכות
מפסוקי מ"טו מלכות
מ"טו מ"י מ"טו מלכות
מ"טו מ"י מ"טו מלכות
מ"טו מ"י מ"טו מלכות
מ"טו מ"י מ"טו מלכות
מ"טו מ"י מ"טו מלכות
מ"טו מ"י מ"טו מלכות
מ"טו מ"י מ"טו מלכות
מ"טו מ"י מ"טו מלכות

שיטה מקובצת

א בתפוחים משום רבי חנינא רב כהנא מתני לה ברכי חנינא
בן תרדיון כמאן אולא אהו דתנן ^א תפוח שריסקו
^ב ונתנו בתוך העיסה והימצאה הרי זו אסורה
כמאן לימא רבי חנינא בן גמליאל היא ולא
רבנן אפי' תימא רבנן נהי דחמץ גמור לא
הוי נוקשה מיהא הוי א"ר אילא אין לך
הקשה לקמיעה יותר ממנחת חוטא רב יצחק
בר אבדימי אמר מנחת חוטא מנבלה במים
יכולה היא לתחמץ והא דתנן ר"ש
בן לקיש צ"ל כל שעה ופסחים ד' לה
ושם עיסה שנילושה ביון ושמן ודבש
אין חייבין על חמיונה כרת דמי פירות
אין מחמזין ומשמע כרת הוא דליכא
הא לא איכא דחמץ נוקשה הוי ואמרינן
נוקשה בעיניה בלא דרך לאוקמה
דאיכא מים נהדה דנלא מים אין
מתחמץ לר"ש בן לקיש מדמיקא לשני
לקמן מגבלה נמים ושכרה חמץ
מתחמזין ואפילו לא הוי אלא חמץ
נוקשה חשיב חמץ לענין מנחות כדאמר
לעיל מדלקי עליה חמץ הוא אלא
ודאי דמתעריט מים איירי אפ"ה
איכא כרת דנוקשה הוי ומתחמזת
בתפוחים והא דאמר בפרק חמץ עוברין
(שם דף מה.) חומץ האדומי דרמו
זיה שערי ז"ל שנתחמזו השעורים
נמים תחילה דלי לאו הכי מו לא
מתחמזין וירושלמי משמע דמי פירות
אפי' צפני ענמינן דאמר
ירושלמי בפרק כל שעה ר' יוסי אומר
שרה שעורים נמים אס נתבקעו הכי
אלו אסורות שריין בחומץ ומותר מפני
שהחומץ יומן ר"ש בר רבי יצחק היה
לו יין קוסם יבטן דגויייהו שעורים בגין
דחמע אחא לקמיה דר' מנא אמר
ליה דרך אחא לבער מד מן אילין
דבית ציירי הוה ליה גרבא דמשחא

דבובשא מלאן ואליך לטו לי בחלצה ודבובשא כשמהרה שלח תחממן
מיירי כדרבנן ומינה דבוקף כל שעה (פסחים ט.) משמע דמי פירות אין
מתחמזין כלל דלמר אביי לא ליחך איניש תרמי שובלי כבדי הדדי ואמר
אביי האי חלצה דלבישולא וקיפא חסירה ורבה שרי בתריוויה דמי פירות
אין מתחמזין ועוד שרי תרמי חמץ ותיקא

ב בתפוחים משום רבי חנינא רב גמליאל
אמרו מהמזינין רב כהנא מתני לה ברכי חנינא
בן תרדיון כמאן אולא אהו דתנן ^א תפוח שריסקו
^ב ונתנו בתוך העיסה והימצאה הרי זו אסורה
כמאן לימא רבי חנינא בן גמליאל היא ולא
רבנן אפי' תימא רבנן נהי דחמץ גמור לא
הוי נוקשה מיהא הוי א"ר אילא אין לך
הקשה לקמיעה יותר ממנחת חוטא רב יצחק
בר אבדימי אמר מנחת חוטא מנבלה במים
יכולה היא לתחמץ והא דתנן ר"ש
בן לקיש צ"ל כל שעה ופסחים ד' לה
ושם עיסה שנילושה ביון ושמן ודבש
אין חייבין על חמיונה כרת דמי פירות
אין מחמזין ומשמע כרת הוא דליכא
הא לא איכא דחמץ נוקשה הוי ואמרינן
נוקשה בעיניה בלא דרך לאוקמה
דאיכא מים נהדה דנלא מים אין
מתחמץ לר"ש בן לקיש מדמיקא לשני
לקמן מגבלה נמים ושכרה חמץ
מתחמזין ואפילו לא הוי אלא חמץ
נוקשה חשיב חמץ לענין מנחות כדאמר
לעיל מדלקי עליה חמץ הוא אלא
ודאי דמתעריט מים איירי אפ"ה
איכא כרת דנוקשה הוי ומתחמזת
בתפוחים והא דאמר בפרק חמץ עוברין
(שם דף מה.) חומץ האדומי דרמו
זיה שערי ז"ל שנתחמזו השעורים
נמים תחילה דלי לאו הכי מו לא
מתחמזין וירושלמי משמע דמי פירות
אפי' צפני ענמינן דאמר
ירושלמי בפרק כל שעה ר' יוסי אומר
שרה שעורים נמים אס נתבקעו הכי
אלו אסורות שריין בחומץ ומותר מפני
שהחומץ יומן ר"ש בר רבי יצחק היה
לו יין קוסם יבטן דגויייהו שעורים בגין
דחמע אחא לקמיה דר' מנא אמר
ליה דרך אחא לבער מד מן אילין
דבית ציירי הוה ליה גרבא דמשחא

גו אורגא מיטי שאל ^א לרבא אמר אחיל גרוף מה דמתחמזין ע"כ
ירושלמי ושם כל היו סברי כדאבי דאמר מתחמזין אפילו צפני ענמן
דאמר חלצה דלבישולא וקי"ל כרבא דשרי ולפירוש זה מותר ללוש
עיסה דבבית כפסה ובלבד שלא יערב נמים אצל מלח שרי כמו
ותיקא דליכא מיחלח ומילחא ומייהו ים לטעות ולהחמיר ללעול
דאפילו בלא מים נהי דחמץ גמור לא הוי נוקשה מיהא הוי והא דשרי
רבא חלצה דלבישולא משום דמי פירות אין מתחמזין קסבר כיון דאין
מתחמזין חמץ גמור לא גזור להחמיר ולחוס דילמא נפקי מיהא מהא
ובלע אידך משום דמילחא דלא שכיחא הוא דאס היו מתחמזין חמץ
גמור כיון שיש בו כרת היינו חוששין אע"ג דלא שכיחא והא דדחיק
ר"ש בן לקיש לשני מגבלה נמים אע"ג דנלא מים נהי גמור חמץ נוקשה
אליטרך לשני הכי משום רבי יהודה כדאמר לעיל דשאיור דרבי
יהודה לר' יהודה לא חשיב חמץ לענין מנחות ואפשר דאפי' איסורא דאורייתא
ליכא דתנן ב' ואלו עוברין (שם דף מה.) שיאור ישרף
והאכלו פטור דברי ר' יהודה להכי נקט ר"ש בן לקיש גבי עיסה שנילושה
ביון ושמן ודבש אין חייבין על חמיונה כרת הא איסורא איכא
לר"מ כדאית ליה ולר' יהודה כדאית ליה ומייהו מוותרת קשיא לפירוש זה
נמשחא ומלחא: **תפוח** שריסקו ונתנו אע"פ שהיה חמץ ומינה דבוקף
ר' יוסי אמר ר' אחא ר' אבהו צבס ר"י בר ר' חנינא מה פליגא בתחמץ
נמים אכל בתחמץ גבוינו מותר רבי יוסי א' בדעמיה כמה דו
תמן אין תנשילו כדור כן אומר אין חמיונו חמץ כדור פירוש דשרי גבי
לא יפקיענה כדורין ור' יוסי מתיר וכולה סוגיא אימא נמי התם ב' כירה
ה"ל למתניא גבי מנחת חוטא ופסחים ב' כל שעה (ה"ד) בקופו:
אין לשקשה לקמיעה יותר ממנחת חוטא. קת קשיא ^א לדליל צסוף פרק קמא
דף י"א. ה"ל למתניא גבי מנחת חוטא ומתחמזת זו היא אחת מעבודות
שנתקנת: **ומר** סבר הר"ה סבא דבר. ואפי' ר"ש בן לקיש דאמר שנתקנת
דבריהם דמי פירות ר"ש בן לקיש דאמר שנתקנת דבריהם דמי פירות
היינו אחר קמיעה אכל קודם קמיעה לא כדדריש התם שלא יקבע לה
שמן צבדו שלא תקמיה: **ר"ש** בשר זקנה ב' תימה מאי קושיא הא
פלוגתא היא בתנתי (לעיל נ:.) דר"מ אמר אף (אס) היה חסירה כו' סבר
לכמות שהן משערין כדאמר רבא ור' יוסף לעיל דף נ:.) ורבי
יהודה סבר כמות שהוא משערין ו"ל דלא דמי דהתם עממא דר"מ
משום דעשרין סולת אמר רחמנא ולא עשרין עיסה ור' יהודה סבר
דעשרין סולת קרינא ביה: **דמעיקרא** לא הוה ביה והשתא אית ביה
מדרבנן. תימה דכריש המנעני (שם נ:.) בעי רבא הוילא חמי גרובגת
לוריעה ומתפחה עליה לאכילה מהו מאי קא מצעיא ליה הא הוה
לאכילה פטור דליכא שיעורא בעממא (ה"ה) דמתפחה
לא ממייב טפי דהא אפילו עבד עקירה והנהגה ^א נחלח
במשחא אפילו לכתר דתפחה פטור דלכמות שהן משערין
מדאורייתא: אלא

רב כהנא מתני: משום רבי חנינא בן תרדיון אמרו מחמזין: פסות.
של תרומה: שרסקו ונתנו. לעיסת מולין: לימא ר' חנינא היא.
דלמר חמץ מעליה הוא ואישהכח דלחמלחא בתרומה ואסורה ה':
נוקשה. לשון רעוע כלומר חמץ שפל: ^א מנחם טועא. מריבה היא

ב) כשהוא מוחק בגודל מלמעלה
ובאלצטו קטנה מלמעלה נושר מן
הקמח יותר מדאי: מגבלה נמים.
ומהא נוחה לקמץ דרמחמא לא אכר
אלא שמן: ר' יצחק סבר כמות שהוא.
עכשו משערין לקמץ הוה ליה קמץ
מנחמא ורבי אילא סבר לכמות שהן
כאילו היה קמח משערין ונמלא יתר
או חסר דלי עבה היא העיסה חסר
נפחה ה' כמלא הקומץ סלת יותר
משום דהא ה' הקמח ואס כן היא
א' מתרבה נפחו ונמלא קומץ ומכר
סלמו ה': כמות שהן משערין. והוה
ליה קומץ שוה כמות שהיא א' וא"כ
אמאי פלג ר' אילא: א' קסבר חריבה
מל דבר. משמע ומנחת חוטא איקרי
חריבה דכתיב וכל מנחה בלולה בשמן
ותרבה (ויקרא ו:.) **בשר העגל**. שלא
היה בו כביצה: **ונפסא**. עד כביצה
שכן דרך שרסקו העגל לתפוח: או
בשר א' זקנה. (ד) כבמה שהיה בו
כביצה א' שכן דרך זקנה להתמעך
משערין לכמות שהן: ב' ור' יוחנן
אמרי כמות שהן. שנינו דמשמע
כמות שהן עכשו וזכר העגל טמא
הואיל ועכשו וזכר כביצה ובשר
הזקנה שפחה טהור: ור"ש צ"ל ור"ש
לקיש! **לכמות** (ה) שפן. דלוינו
מפריש לבדיה (ה) דלכמות שהן שנינו
דהיינו כמות שהיו משקרא ובשר העגל
טהור ובשר הזקנה טמא: **עשור**
לשעבר. קודם שפחה שלא היה בו
כביצה: **ועמא כו'**. וקשיא לר"ש לקיש:
וכן כפיגול ונוסר. קס"ד דהכי משמע
שום נוסר או פיגול הוא ולא היה
בו חמץ ועכשו ים כית חייב כרת
הואיל ומדאורייתא לאו שיעורא הוא:
וכן כטומאה פיגול ונוסר. דק"ל

בפרק ילד זולין (פסחים פה.) הפיגול והנוסר מתמלחין את הדים אפילו
לא נעשה בהן טומאה משום חשדי כהונה כדמפרש התם וקאמר בשר
עגל של פיגול או נוסר שלא היתה בו כביצה ותפח ועמד על כביצה
טמא מלאן ולהבא מדרבנן לטמא את הדים: **סלקא דעך אמניא**
הואיל וטומאה פיגול ונוסר. לטמא את הדים מדרבנן הוא אפילו כי
אית ביה שיעורא מעיקרא: **כולי האי כטומאה דרבנן לא עבוד**
רבנן. דלימרו נמי כמות שהוא עכשו משערין לטמא טומאה
הואיל וכל כביצה הואיל (ה) ולית ביה שיעורא קא משמע לן:
דמעיקרא לא הוה ביה. לאו איסור הוא אלא מיהא שפחה:

א) החמץ פ"י מ"ב
ב) עוקין פ"ד מ"ח. א' ממלח
הקמח ומלח יתר משום שהיה
קמח. ז"ל ד' ז"ל. א' ויתר
א' (מסכתא א) ויתר
ז"ל מנחת
נפסא (ט) ז"ל ר"ל
א' וירושלמי אלא לנכח
אמרינן. (ט) ע"י תוס' יומא
מת: ד' ר"ה א"ל. א' ויתר
ז"ל. א' נחלח חמשה. ז"ל.

הגרות הב"ח

א) נמי למתח שרייה מתיבי:
ב) ר"ש ד"ה מנחת ור' יוסי
חסר כי כביצה: (א) ר"ה ר"י
יצחק יוסי ויפק סלמו דמי
ס"ד מנחת שפן כ"ל הכרס:
ד' ר"ה א' סבא זקנה ור' יוסי
כמה: (ה) ר"ה ר"ה ור' יוסי
למנות שרייה דלוינו ור' יוסי
שני דהיינו: (ו) ר"ה ח"ל סלמו
ומי האילן ולא היה ביה
שיעורא:

רבינו גרשום

תפוח של תרומה שריסקו.
והעיסה של מולין. נוקשה.
עיסה שהוקשה והיא לא
חמץ גמור ולא מזה. יותר
כמנחת חוטא לפי שריסקו
מלח יבש וקשה להשוות
למנחת חוטא לפי שריסקו
שלא אכר את הדים:
רב יצחק אמר אין בה קושי
לפי שאם מנבלה במים
ואתרי קמיעה שרייה ובר
גיבול אין בה קושי אפי'
שאם מנבלה במים ואתרי
קמיעה שרייה ובר גיבול
אין בה קושי! ר' אילא סבר
לא מצי למקסץ לאחר גיבול
דלכמות שהן שרייה קושי
עד שהיה קמח משערין
הקמץ ואילו קמץ לאחר
גיבול שמה היה עבה או
רבה ונמצא הקומץ יתר או
חסר ומקמץ קמח ורב יצחק
סבר כמות שהוא עכשו
משערין ובי קמץ לאחר
גיבול שפ"ר קמץ: בשר
העגל שנתפחה. שכן דרבי
שווא רבה בקרייה ויבדי
הקמח מתעמט. משערין
לכמות שהן קודם שנתפחה
אם היה בו כביצה טמא
טומאת אובלין. שרייה
לשעבר. אם נעשה בו טומאה
קודם שנתפחה טהור לפי שלא
היה בו כביצה: וכן פיגול
ונוסר שלא היה בו שיעור
בחיילה ותפח ונכר על
שיעור חייב כרת האוכלו:
פיגול ונוסר מדרבנן כיון
כרת מדרבנן: האילן
וטומאה פיגול ונוסר דרבנן
דטומאת את הדים
כדאמרינן במס' פסחים
דגזרו משום דעלי וחשי
כחונה: כולי האי בדרבנן
להחמיר דלשיעורי כמות
שהן:

א) כ"ה ב"ר מתיקין.